

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Ehdotettu lukuvuosimaksujen käyttöönotto EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville ammatillisen koulutuksen opiskelijoille heikentäisi koulutuksen saavutettavuutta, vetovoimaa ja alueiden elinvoimaa. Kansainväliset opiskelijat ovat olleet ratkaisevassa roolissa osaajapulan lievittämisessä erityisesti niillä aloilla, joihin kotimaisia hakijoita ei riitä. Maksullisuus voi johtaa opiskelijoiden kohtuuttomaan velkaantumiseen ja syrjäyttää motivoituneita hakijoita. Lisäksi se voi aiheuttaa eettisiä ja hallinnollisia haasteita koulutuksen järjestäjille.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Vamia kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä koskien lukuvuosimaksujen käyttöönottoa EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville ammatillisen koulutuksen opiskelijoille.

Käsillä oleva lakimuutosesitys on merkittävä ja vaikutuksiltaan laaja erityisesti alueilla, joilla väestökehitys ja osaavan työvoiman saatavuus muodostavat jo ennestään haasteita. Vaasan seudulla on pitkä kokemus englanninkielisestä ammatillisesta koulutuksesta ja kansainvälisten opiskelijoiden onnistuneesta kotouttamisesta. Alueelle on vuosien saatossa juurtunut ulkomaalaistaustaisia perheitä, ja kansainväliset opiskelijat ovat monin tavoin vahvistaneet alueen elinvoimaa ja työvoimatarjontaa.

Kansainväliset opiskelijat ovat olleet merkittävä resurssi erityisesti niillä aloilla, joihin kotimaisia hakijoita ei ole riittävästi. Esimerkiksi kone- ja tuotantotekniikassa sekä ravintola-alalla ulkomaiset opiskelijat ovat tukeneet työvoiman saatavuutta. Yritykset ovat jo osoittaneet valmiutta ottaa vastaan englanninkielisiä osaajia. Osa yrityksistä on ilmoittanut, ettei kasvua voida jatkaa ilman työvoimaa, ja epävarmuus työvoiman saatavuudesta saattaa vaikuttaa investointipäätöksiin.

Lukuvuosimaksujen käyttöönotto uhkaa heikentää ammatillisen koulutuksen vetovoimaa ja estää sellaisen opiskelijavirran muodostumisen, joka vuosien saatossa tuottaa myös alueelle jääviä, työllistyviä ja yhteiskuntaan integroituneita kansainvälisiä osaajia. Erityisesti köyhemmistä maista tulevien opiskelijoiden kohdalla maksut muodostavat esteen koulutukseen hakeutumiselle, vaikka juuri näistä maista tulevat opiskelijat ovat monesti osoittaneet vahvaa motivaatiota ja he ovat olleet hyviä opiskelijoita ja työnantajia.

Vaikka ammattikorkeakouluopiskelijoiden osalta lukuvuosimaksujen käyttöönotto ei ole merkittävästi vähentänyt opiskelijamääriä, ammatillisen koulutuksen kohdalla tilanne on olennaisesti erilainen. Koulutuksen jälkeinen odotettu tulotaso on tyypillisesti matalampi kuin korkeakoulutetuilla, jolloin mahdollisten lukuvuosimaksuista johtuvien velkojen takaisinmaksu kestää pidempään ja voi muodostua opiskelijalle kohtuuttomaksi. Tämä taloudellinen riski saattaa estää monia potentiaalisia ja motivoituneita hakijoita hakeutumasta ammatilliseen koulutukseen ja ohjaa heitä hakeutumaan muihin maihin tai koulutusmuotoihin, joissa koulutus on aidosti saavutettavaa.

Maksullisuuden vaikutus voi johtaa siihen, että kansainvälisten opiskelijoiden koulutustarjonta supistuu tai jopa loppuu kokonaan tietyillä alueilla. Tämä vähentäisi alueiden elinvoimaa ja mahdollisuuksia vastata työvoimapulaan.

Eesityksen mukaan koulutuksen järjestäjät määrittäisivät lukuvuosimaksujen suuruuden. Tämä voi johtaa hintakilpailuun ja koulutuksen laadun heikentymiseen, kun koulutusta joudutaan tuottamaan mahdollisimman alhaisella kustannustasolla. Kansainväliset opiskelijat valitsevat todennäköisesti edullisimman vaihtoehdon, mikä lisää paineita koulutuksen järjestäjille.

Myös hallinnolliset tehtävät lisääntyvät. Opiskelijan statuksen, oleskeluluvan ja maksukelpoisuuden tarkistaminen sekä maksujen palautus- ja hyvityskäytännöt edellyttävät selkeitä ohjeistuksia ja lisäresursseja. On vielä epäselvää, millaisia kustannuksia tämä hallinnollinen työ lopulta aiheuttaa koulutuksen järjestäjälle.

Lopuksi korostamme, että mikäli lakimuutoksessa päädytään lukuvuosimaksujen käyttöönottoon ja valtionosuusrahoituksen poistamiseen, on välttämätöntä säätää riittävä siirtymäaika, jotta

koulutuksen järjestäjät ja opiskelijat voivat sopeutua muutokseen hallitusti. Lisäksi vaihtoehtoisia ratkaisuja pitäisi pilotoida ja etsiä uusia malleja, jotta työvoiman saatavuus ei vaarannu tietyillä aloilla.

Vamia katsoo, että ehdotettu lukuvuosimaksuvelvollisuus heikentää merkittävästi koulutuksen saavutettavuutta, alueiden elinvoimaa sekä työvoiman saatavuutta aloilla, joilla osaajapula on jo nyt akuutti. Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta lakimuutos lisää hallinnollista työtä ja epävarmuuksia koulutuksen rahoituksessa ja suunnittelussa.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

-

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

-

Pakkala Susanna
Vaasan kaupunki / Vamia - Vamia